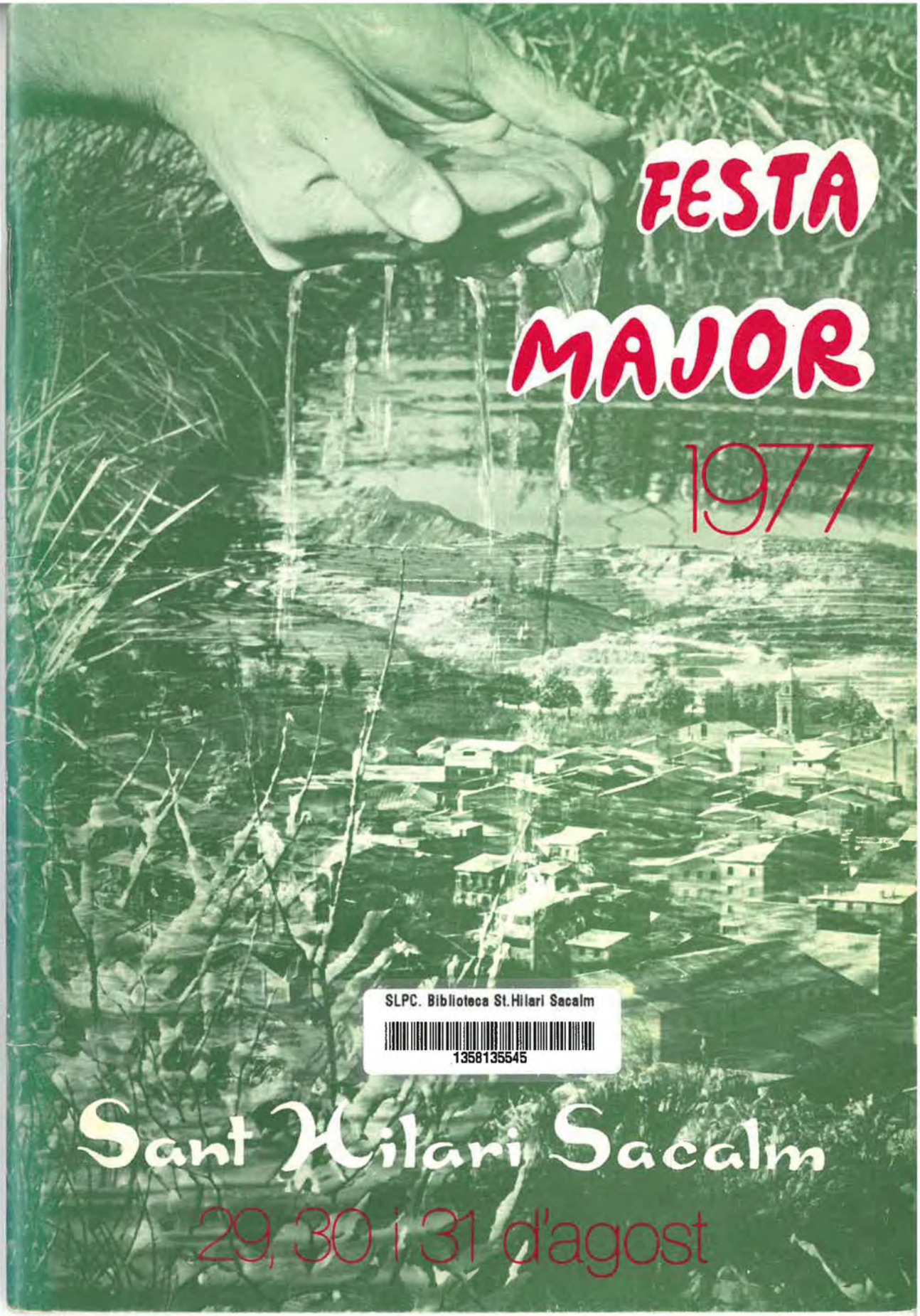

SLPC. Biblioteca St.Hilari Sacalm
1358135545

SALUTACIÓ

Aprofito l'avinentesa de poder arribar a totes les llars de la nostra vila. Us desitjo en nom de tot el Consistori i en el meu propi, una feliç FESTA MAJOR.

Aquest any és possiblement més significatiu que els anteriors, degut al moment polític que estem vivint. Voldria des d'aquestes ratlles convidar-vos a pensar en les properes eleccions municipals, perquè si volem mantenir el poble en un lloc de privilegi depèn, en bona part, de qui ens representi. El fet que la gestió municipal estigui en bones mans, a partir d'ara dependrà de vosaltres en donar el vot a les persones que considereu amb més capacitat de treballar per el poble, sense miraments particulars i sense treure'n profits a canvi, sinó sols amb la satisfacció del deure acomplert. Per tant, si volem que el nostre poble marxi cap a un futur pròsper, és convenient que trobem, entre tots, l'equip adequat per tal de superar qualsevol dels contratemps que contínuament es presenten.

Que ningú s'abstingui, doncs, d'exercir el seu dret de vot amb l'única finalitat d'aconseguir un candidat que representi Sant Hilari amb eficàcia i honradesa.

GABRIEL MIRALPEIX i BOADA
Alcalde

Sal·la i Isarn, els primers senyors de Sant Hilari

Com a ampliació i en part esmena de les primeres notícies històriques sobre el terme de Sant Hilari i els seus senyors, estampades succintament de les planes 25 a la 29 del llibre *Sant Hilari Sacalm. Capital de les Guilleries*, fixarem uns moments la nostra atenció sobre Sal·la o Sala i el seu fill Isarn, que consten com senyors o *vicaris* dels termes d'Osor i Sant Hilari entre els anys 919 i 984.

La font principal sobre aquests personatges és el ric Arxiu de Sant Benet de Bages, l'important monestir de la ribera del Llobregat que fou erigit i dotat per Sal·la i els seus fills a partir de l'any 960, per bé que els inicis de la fundació o primeres adquisicions de terres de cara a la fundació daten dels volts del 950. Aquest arxiu es troba repartit entre Montserrat, l'Arxiu de la Corona d'Aragó i la Universitat de Barcelona.

Són molts els autors que s'han ocupat de Sal·la i de la seva família. Ho han fet d'una manera general tots els qui han historiat l'abadia de Sant Benet de Bages, entre els que citarem la magnífica obra de *Mn. Fortià Solà, El monestir de Sant Benet de Bages*, Manresa, 1955. Darrerament se n'han ocupat en *Pierre Ponsich*, a l'article: *Conflent, vescomtes de* a la Gran Enciclopèdia Catalana, volum 5, on els fa equivocadament vescomtes del Conflent, *Pierre Bonnassia* a *La Catalogne du milieu du Xè a la fin du XIè siecle.*- vol. I, Toulouse 1975, pàgs. 224-231 i 240, on el fa encertadament vicari de Sant Hilari, i sabem que en prepara un llarg i detallat estudi Albert Benet i Clarà, de Sallent, que formarà part de la seva tesi sobre el repoblament i primeres notícies de la comarca de Bages.

El nostre intent aquí és solament de traçar una petita semblança d'ambdós personatges, esmenant a la vegada l'afirmació que, seguint a Ponsich, fèiem en la part històrica del llibre de Sant Hilari en dir que Isarn era vescomte de Conflent i estava casat amb Rauló.

El centenar de documents que fan esment de Sal·la i d'Isarn, d'ells almenys 36 referents a Sant Hilari i a Osor, permeten de precisar força bé la seva personalitat. Sal·la era ja major d'edat l'any 919 quan comprava al matrimoni format per Comparat i Regantrada terres a Joanet, en l'adjacència de Sant Hilari; l'any següent comprava a Adrià i a la seva muller Savecada un important alou format per terres, cases i corts en el terme de Sant Hilari, al lloc

St. Benet de Bages.

de *Valle Orci* o Vallors, dins la parròquia de Santa Margarida i dels anys 922 en endavant el veiem comprant terres a la Corbera, dins la Vall d'Osor, al lloc dit Escubilió, de Sant Hilari i a molts altres indrets.

Un document del 929 el presenta casat amb Filmera i en un altre del 945 l'anomena *vicarius*, és a dir veguer o administrador pels comtes d'Osona i de Barcelona del territori de Sant Hilari, d'Osor i de Joanet. Són els termes que formaran més tard el domini del castell de Solterra, nom aquest que surt des del 984, precisament en el testament d'Isarn, el fill de Sal·la, que des del 958 s'anomenarà també *vicarius*.

És important l'esment de *vicarius* donat a Sal·la i al seu fill Isarn per varis documents, car, com remarca l'obra de Bonnassie, això els col·loca dintre la jerarquia senyorial de l'època com a delegats locals dels comtes, inferiors només als vescomtes. Sal·la i després el seu fill Isarn havien rebut dels comtes l'administració de la major part de les Guilleries i ells, que devien posseir una notable fortuna, varen acréixer tot seguit el seu domini a la contrada comprant cases, terres i boscos als petits propietaris del país.

El conjunt dels béns que adquiriren a Sant Hilari i que hereterà Isarn el dóna l'esmentat testament que aquest va fer el 984, on hi consten alous i terres des de les vinyes de Santa Creu d'Horta, fins a terres de Vallors, Joanet, el Coll de Llevanyes, El Celró, la Corbera, El Coll, el Crous, Querós i altres llocs de la vall d'Osor. També sabem per altres documents de Vic que Sal·la tenia terres a Crioillers, prop Bojons i la Riera Major, i a Seva.

Però l'activitat de Sal·la aviat va desbordar les Guilleries i, seguint el camí traçat per altres nobles, es va llençar a ocupar i posar en explotació noves terres a la frontera del país aleshores recuperat dels moros, és a dir vers la frontera de ponent de les terres manresanes i de l'Anoia.

El lot de documents de Sant Benet ens diu que posseïa el castell i terme de Guardiola de Bages, el castell de Maians, dins el municipi actual de Castellfollit del Boix, i el castell de la Roqueta, del municipi de Sant Martí de Tous, entre Igualada i Santa Coloma de Queralt. També sabem que posseïa molts béns a Castellterçol, i sembla que a Odena.

A desgrat de la relativa abundància del nom Sal·la en l'època que estem estudiant, el nostre Sal·la de les Guilleries era certament l'amo dels castells de Guardiola de Bages, de Maians, que el 966 va donar al monestir de Sant Benet de Bages, i de la Roqueta. Aquest darrer castell el va traspassar al seu fill Isarn i quan el comte Borrell el 960 va aprovar la transecció diu que el seu pare Sal·la fou el primer que aprisionà el seu terme, és a dir el primer que l'ocupà i el que el va posar en explotació.

Per ocupar terres i posar-les en explotació es necessitaven molts diners i atreure gent i per les compres que feia sabem que Sal·la posseïa molts diners i així li seria fàcil d'atreure gent. Qui sap si els termes de Maians i de la Roqueta foren en bona part repoblats amb gent procedent de les Guilleries, el patrimoni inicial de Sal·la?

Els documents revelen que a partir del 958 Sal·la ja no actua més a les Guilleries i en canvi comença a fer-ho amb tota intensitat el fill Isarn que ja tenia el títol o càrrec de veguer de les Guilleries aquell any. Isarn seguí la política del pare comprant terres a Osor i a Sant Hilari entre el 958 i el 978.

La cessió que Sal·la feu a Isarn del castell de la Roqueta el 960 i dels béns que tenia a Castellterçol a un altre fill seu anomenat Wadimir o Guadamir, que era levita o eclesiàstic, semblen indicar que des d'aquest moment Sal·la, que per les dates de la seva actuació, comptaria prop de seixanta anys d'edat, es va retirar de la vida activa per a dedicar-se per damunt de tot a la fundació de Sant Benet de Bages, on passaria els darrers anys de la seva vida i on s'enterreria amb la seva segona esposa Ricarda.

Ignorem quan Sal·la es va casar per segona vegada, però sabem que fins els volts

de l'any 930 estava casat amb Filmera i que després del 955 surt casat amb Ricarda. Aquesta segona muller es creu que era de la casa vescomtal d'Osona i que era tia de Guadall II, vescomte d'Osona, i de Guisard, bisbe d'Urgell, personatges que són anomenats nebots de Sal·la a l'acta de consagració de Sant Benet de Bages l'any 972, quan Sal·la i Ricarda, ja eren morts. Ricarda s'havia casat en primeres núpcies el 926 amb Alienard, senyor de les Preses, a la vall d'en Bas, que li cedí aquest domini en esponsalici. Un cop vídua es casà amb Sal·la que també era vidu de Filmera.

Sense cap mena de dubte allò que ha fet passar a Sal·la a la posteritat i la seva obra de més durada fou la fundació del monestir de Sant Benet de Bages, el magnífic cenobi del Bages conservat encara íntegrament, a la riba del Llobregat, entre les poblacions de Navarcles i de Sant Fruitós de Bages.

El senyor de les Guilleries com feien i feren més tard altres senyors del país volgué coronar les seves empreses i esmerçar part de les seves riqueses en la fundació d'un cenobi benedictí que seria a la vegada el seu panteó i d'on els monjos haurien de pregar sempre, mentre durés el monestir, per la seva ànima.

Escollí un indret òptim i tranquil i a poc a poc comprà l'alou on s'havia d'aixecar la nova casa i moltes terres veïnes perquè formessin una dotació suficient per a mantenir un abat i un mínim de dotze monjos.

Pel 950 decidia l'erecció del monestir i l'any 951 anà a Roma amb altres magnats per obtenir l'aprovació papal per la seva obra, per recaptar relíquies -el cos de Sant Valentí- per a la nova casa i per a posar-la sota la protecció immediata de la Santa Seu a fi que ningú no li pogués prendre els seus béns i el papa vetllés per la nova casa.

Sal·la morí vers el 970 i poc abans ho havia fet la seva muller Ricarda, de manera que quan es feu la consagració solemne del monestir, el 3 de desembre del 972, es diu que Ricarda fins a la seva mort es passava dies vora el nou temple i dedicada a obres piadoses i que llegà tots els seus béns al seu marit per acabar l'obra. Sal·la morí poc després encarregant als seus fills d'acabar i consagrar el nou temple.

Tomba d'en Sala a l'entrada de St. Benet de Bages.

A Sal·la li coneixem almenys sis fills, la majoria, sembla, de la primera muller i segurament un de la segona. Serien sens dubte de la primera esposa Isarn, l'hereu, el levita Guadamir, Langovard i les noies Eigo i Quixol o Quixilona. Tots aquests consten com almoiners del germà Guadamir que morí el 964, essent arxilevita, i que feu testament a Castellterçol on tenia molts béns per deixa del seu pare, segons es desprèn per vàries compres fetes per Sal·la en aquell terme entre el 946 i 951, i per compres pròpies fetes a partir de 945. Langovard també moriria abans que els pares o almenys abans del 972, car en l'acta de consagració de Sant Benet de Bages hi intervenen només els fills Isarn i Guifred, que no hi pogué estar present per trobar-se malalt i el representava Isarn, i les filles Eigo i Quixilona. El fet de no figurar Guifred en el testament de Guadamir ens fa creure si seria fill de la segona

muller. Les filles Eigo i Quixilona, en canvi, eren ja grans i vídues el 972.

El fill Isarn, que en contra del que havien escrit, per creure a Pierre Ronsich, no fou mai vescomte de Conflent, sinó només veguer de Sant Hilari, senyor dels castells de la Roqueta i de Guardiola de Bages i d'altres béns adquirits per ell mateix a Sant Hilari, on el veiem fent noves compres els anys 968, 970 i 978, i en altres indrets, morí l'any 984.

Els seus marmessors o almoiners foren les germanes Eigo i Quixilona i una Aurúcia, que podia ésser la seva muller o alguna parenta pròxima, el monjo Adroer i un Guadamir, sens dubte també un parent car és un nom de la família; aquests el 20 de Juny del 984 feren donació de tots els seus béns alodials al monestir de Sant Benet de Bages. Sembla doncs evident que morí sense fills.

Li cedí els seus béns alodials -per tant no li pogué cedir ni el seu domini sobre el castell de Solterra i els termes de les Guilleries, ni el castell de la Roqueta que tenia pels comtes- que eren terres, vinyes i cases a la Vall d'Osor, a Vallors, a les Penyes, a Llevanyes, al Coll, a les Ribes, a la Cau, a Escubilió, a Querós, al Crous, al Celró, a Montfran, a Cirereda i les vinyes de Santa Creu, tot dintre el terme del castell de Solterra, i li donà també el castell de Guardiola de Bages. La resta dels seus béns l'hauria repartida abans en el seu testament.

Mort ell sembla que s'acabà el domini dels descendents de Sal·la a les Guilleries, car des del 993 trobem els comtes de Barcelona que fan cessions i vendes del terme d'Osor i la comtessa Ermessenda que actua com a senyora de Sant Hilari i encomana el castell poc després a fidels seus, segons exposarem en l'obreta històrica sobre Sant Hilari abans esmentada.

Aquesta és en resum, en espera dels treballs més amplis que s'estan redactant actualment, la vida i actuacions dels dos primers senyors coneguts de Sant Hilari Sacalm. Homes d'empresa, decidits i ferms, que des de les terres gerdes de les Guilleries estengueren els seus dominis fins a les envistes del Gaià, quasi al límit de la Catalunya vella, i que plasmaren la seva fe en el gran monestir de Sant Benet de Bages, que refet i ampliat, és encara una de les fites més importants del romànic català i de la sava cristiana dels primers senyors de Sant Hilari Sacalm.

Antoni Pladevall i Font
29 de juliol del 1977.

La declaració d'en Serrallonga

Respecte a les íntimes motivacions que dugueren en Serrallonga a la pràctica del bandolerisme i el lladronici hom n'ha citat diverses gairebé sempre fonamentades en actituds romàntiques d'heroicitat personal o de caire polític (lluites entre "nyerros" i "cadells").

La veritat, però, és molt més simple molt més prosaica, si es vol, però la veritat al cap i a la fi. És a partir de les seves pròpies paraules pronunciades en el judici en què fou condemnat a mort, que trobem la vertadera causa de la seva marginació social.

Les actes del seu judici es conserven íntegres a Vilanova i la Geltrú fortuitament salvades de la destrucció a que havien estat destinades. La seva declaració diu així:

"Lo principi de posarme en mal fou perquè un dia, que tinc ben present era en el mes de març de 1.622, estant jo llaurant davant de ma casa, vingué Miquel Pandís "Ganyada" de Rupit, i em digué que ell havia robat dues capes de pastor les quals tenia amagades dintre uns boixos prop de Collsameda, i que si jo les volia, anés a cercar-les. Al cap de set o vuit dies tinguí notícia de que a la Plana de Vic havien mort a dit Miquel "Ganyada" i aleshores aní a buscar dites capes amagant-les dintre una bota de ma casa. S'escaigué a venir Miquel Barfull, qui solia entretenir-se caçant per aquells voltants, li vaig contar lo succés de les capes, i ell, faltant a l'amistat, ho contà després a N'Angelet, procurador de D. Anton Vila, senyor d'aquelles baronies. Amb motiu d'aquest robatori es practicaren algunes diligències i volgueren agafar-me per tenir les capes en mon poder i, al mateix temps, perquè Joan i Pere Sala, germanastres meus, robaren una mula a sa mare i me la vengueren a mi. Per tot això vingueren a posar-me pres mentres estava llaurant davant de ma casa. Jo els escapí i em tiraren tres o quatre escopetades que, per un voler de Déu, jo em tocaren sinó de la roba. I per aquesta causa començí a guardar-me i em doní a la mala vida. Pocs dies després vingué la gent del Rei entre els quals anava Miquel Barfull a qui D. Anton Vila havia comissionat per agafar-me. Jo els fiu resistència matant amb una escopetada a Miquel Barfull, tant per haver descobert que jo tenia la mula com haver admès la comissió d'agafar-me."

A partir d'aquí la vida d'en Serrallonga estigué dedicada al bandolerisme. El seu instint de supervivència el dugué a cometre molts assassinats que ocasionaren la seva detenció i posterior execució pública mitjançant decapitació.

* * * * *

Nota: Ha estat respectat l'estil i la redacció originals de la declaració si bé n'ha estat actualitzada la grafia.

El Museu "GUILLERIES"

Com ja sabeu, el passat 24 de juny, festa de Sant Joan, es va inaugurar, en un local dels baixos de la Casa de la Vila, el Museu "Güilleries", recull de la fauna i de la flora de la comarca el qual passa, des d'aquest moment, a ésser patrimoni del poble.

A mi m'ha estat encomenada la direcció i voldria demanar-vos, com a hilariencs, un parell de coses. Per un cantó invitar a tots aquells amants de la caça i demés que davant d'espècies, que no figurin en el museu i que es puguin matar i siguin de la nostra comarca, ens les facilitin per a poder anar ampliant degudament el Museu, ja que aquest no s'acaba pas, ni de bon tros, amb el que ara tenim.

Per altra part faig una crida a tots aquells que d'una manera o d'altra podeu col·laborar a l'ampliació del Museu amb altres aspectes que fugin una mica dels animals, com poden ser bolets, minerals, insectes, etc. Des d'aquí faig una crida als mestres per què interessin els seus alumnes en aquestes tasques científiques cent per cent.

Entre tots podem fer el Museu, que és de tots, mentre aprenem a estimar i respectar moltes coses bones que encara ens queden de la nostra àmplia i variada flora i fauna. Seguint en aquest camí, cuidarem més el paisatge que ens ha donat la naturalesa i que a vegades el progrés destrueix inconscientement.

Salvador Bosch i Cornellà
Director del Museu "Guilleries"

Fauna de Les Guilleries.

SANT HILARI, AHIR

L'actual carrer Josep Ximeno.

Un hivern dels d'abans.

Sardanes a la Plaça del Peix.

St. Hilari abans de l'expansió.

RACÓ LITERARI

VERSOS DISPERSOS - II -

Meditació

He deixat el pany obert
de la porta d'entrada a casa meva.
Ja l'any passat vaig llançar la clau
i encara avui entren per la finestra.

Silenci

Aquest silenci de nit
que ara a poc a poc se'm carrega a l'espatlla
té tota la força d'un crit
i tota una nit necessària.

Misteri

Ha sigut com per art d'encantament.
Sempre havíem vist aquesta cara.
Mireu, altra volta, tots els carrers.
És la mateixa processó que passa.

Però ara ja no és indesxifrable.

Vici

Amb gust d'alcohol i de tabac...
És ben bé així com te n'anares.
La borratxera t'ha ben destroçat
tot el perfum de la teva ànima.

Bromada

Algun dia et regalaré una aranya
- de veritat -
perquè sé que et fan por.
I després pots tornar, tot enfadada,
perquè també t'estimo molt.

Coses

No hi ha res per a dir:
t'engeguen la televisió;
ara truca el telèfon;
ara t'arriba un amic.

Aquest vespre no podré llegir.

Per exemple

Una formiga pot recórrer tots els camins
que li ofereixen totes les coses
que tinc sempre damunt la taula:
una pipa, uns papers,
el pot dels bolígrafs,
un cendrer,
una carpeta oberta,
el pilot de llibres més amics d'ara
i el llum de peu que, a més a més, m'escalfa.
I pot anar pujant fins arribar a la llum;
però pobreta si puja massa...

Nosaltres només caminem
per camins de nostàlgies.

Plenitud

No es pot dir amb veu alta
el mot farfallós
volgudament inexacte
i amb la camisa descordada.
Però podríem intentar treure'ns
aquesta nosa de dins la boca
i tragajar realitats
- teòricament precises -
i deixar-nos empaitar
per tota mena de política
tossuda en no convidar
ni a un plat de galetes.
Aleshores,
quedaríem descarregats
de tota mena de presagis
absurds, i serien clars
els matins que esmolem amb ulls mig closos.

Conclusió

Cauen els dies com fulles
i s'allargassa el to de la veu
d'aquestes hores esgrogueïdes
que tan a poc a poc ens parlen.

Com podrem endevinar aquest to
sinó en el mateix to creant-lo?
Com podrem crear aquest to
sinó en el mateix to dient-lo?

Però repetirem idèntiques frases cada dia,
i no tindrà importància cap frase:
ens cauran de la boca com dies,
com hores,
com fulles
esgrogueïdes sempre.

Lluís Serrano i Serrat
Agost 1977

LA VELLESA

Què és la vellesa?

La vellesa es defineix com l'última etapa de la vida d'una persona. Aquesta vida gira i roda sobre un eix del qual els extrems són la infància i la vellesa.

Nens i vells. El que érem i el que serem. Ahir i avui. El present i el passat de l'home queden marcats en la fermesa i la il·lusió del porvenir d'un mateix.

Si contemplem la figura d'un vell, en la seva cara hi llegim totes les alegries, les penes i els sofriments viscuts al llarg de la vida. S'hi aprecien els seus sacrificis per les arrugues de la cara, per els cabells blancs, símbol de què l'home es torna tranquil, quiet i reposat.

El camí de la vida es pot comparar al d'un arbre. Les parts d'aquest camí són: *el naixement*, que sembla la sembra de la llavor; *els infants*, com l'arbre comença a créixer; *l'adolescent* quan ja comença a ser fort i robust; *el jovent*, es el moment en el qual l'arbre dóna fruit; *l'edat madura* quan l'arbre arriba al seu punt culminant, quan pot suportar la pluja, el vent, el fred, la calor, etc., llavors comença *la vellesa* o tercera edat, quan l'arbre s'encongeix, es torna petit i ja no dóna més fruit; és símbol de calma i de pau.

La figura d'un vell és un cos fràgil i delicat, que per ser feliç necessita estar i conviure amb la família, però actualment molta d'aquesta gent d'edat, per diferents raons, no tenen qui els estimi i els comprengui o escolti, i quan arriba aquesta situació recorren a l'assil que és com un establiment benèfic on es recullen persones necessitades, però on per falta de la convivència familiar es troben tristos i amargats.

Cada dia que passa a les persones grans se les considera com un cos que molesta, que fa nosa, però els joves ens preguntem: què ens han fet per despreciar-los? Els vells no han fet cap mal, ans el contrari, gràcies a ells nosaltres estem en aquest món i per tant els hem de tenir tota l'estimació i afecte.

Angelina Rossell
13 anys
(C. P. St. Josep)

Treball guanyador del III Concurs Literari Local per alumnes de 8.è Curs d'E. G. B.

SUGGERIMENTS

Si de veritat ara és el moment de l'autèntica reconciliació, el moment de la vertadera superació de la guerra civil, perquè no erigir, en un gest de generositat, un únic monument a tots els hilariencs morts en la guerra civil? Mantenir el privilegi d'un monument només pels morts del bàndol guanyador no és pas, ni de bon tros, fomentar la reconciliació.

Si bé per imperatius polítics hagué de bandejar-se el nom de molts carrers i places de la nostra vila, també és ara l'hora de recuperar novament la seva autèntica denominació. Aquella denominació que, malgrat els anys transcorreguts i les imposicions d'ordre polític, ha perviscut en el cor i en els llavis de la gent del nostre poble. Pensem, a títol d'exemple, en el PASSEIG DEL CATORZE D'ABRIL, LA PLAÇA DE L'ESGLÉSIA, EL PASSEIG DE LA FONT VELLA i d'altres.

En aquest mateix sentit caldria ja ara recuperar la memòria col·lectiva d'aquelles persones que en èpoques no gaire llunyanes i de diverses maneres treballaren al servei del nostre poble i que, pels motius abans al·ludits, han restat oblidats i marginats. Pensem en els GERMANS ARTOLA, morts a Mathaussen, EN NARCÍS CORBERA "PEDRETES", en FRANCESC CULÍ i d'altres.

La postergació de què fou objecte la nostra llengua un cop acabada la guerra civil no aconseguí anihilar la nostra parla. A Sant Hilari, malgrat les vicissituts, el català ha subsistit amb tota la seva força. Amb tot, els nostres carrers i places continuen retolats en castellà. A aquestes altures, però, és hora ja de reivindicar per la nostra toponímia urbana els seus vertaders noms i en el nostre idioma. Tanmateix ens agradaria de llegir, a les entrades del poble, el nom de SANT HILARI tal com sempre l'hem dit els qui en som fills.

En aquesta mateixa línia voldríem fer un suggeriment a aquells hilariencs que, per ser propietaris d'un establiment comercial de qualsevol mena, han d'exposar rètols a la vista de la gent. Si us plau, escriviu-los en català! Cal que superem, d'una vegada per sempre, aquesta contradicció que s'estableix entre la manera com parlem i la manera com escrivim.

Seria hora que a Sant Hilari tinguéssim un local en el qual ens poguéssim reunir, celebrar conferències, etc. que fos municipal, de tothom, lliure, que no estés sota la influència de cap ideologia, que hi pogués acudir tothom. Que en fóra de bonic tenir una Casa de Cultura del poble!!!

Es parla actualment d'un salari social, d'una millor assistència a les necessitats de les classes baixes i no estaria malament que dintre d'aquests serveis socials tinguéssim un parc, una zona destinada únicament i íntegrament a zona d'esplai, amb arbres, aigua, jardins, etc. Fer malbé la naturalesa és molt fàcil i hem de procurar conservar-la; acostem-s'hi.!!!

Aniríem més bé si en lloc de pintar i embrutir les parets, façanes i fonts, es diguessin les coses tal i com s'han de dir i a qui s'han de dir. Anar ara amb "l'spray", quan més o menys es poden dir les coses, demostra no tenir ganes de donar la cara. Hi ha necessitat d'embrutir les pedres que formen el banc de la Font del Cirerer, per a demanar un circuit de moto-cross?

Ens hem preguntat pels vells de les nostres famílies i, per tant, del poble? I si els féssim una espècia de Casal on es puguessin trobar i on fessin les seves tertúlies i gresques i fossin ben considerats? Han treballat tot una vida per a merèixer un millor tracte del que ara els estem donant.

Tots plegats ens hauríem d'interessar més per tot allò que afecta a la comunitat i no deixar les coses de banda per després poder-nos-en lamentar. El poble el formem entre tots i entre tots hem de fer el poble.

L'ESTIUADA

Si bé molts hilariencs coneixen l'existència de la revista LLIROIA apareguda els anys vint, gràcies a la iniciativa d'en Josep Ximeno, ben pocs són els qui tenen notícia d'una altra publicació periòdica que sortia també a Sant Hilari a principis de segle.

Es tracta de **L'ESTIUADA**, publicació en la qual també hi col·laborà activament l'esmentat Ximeno, i que tingué una vida molt més llarga i molt més fèrtil, periodísticament i políticament parlant, que no pas la LLIROIA.

El primer número de L'ESTIUADA aparagué el 26 de Juny del 1.908 amb el subtítol de "Periòdic d'informació comarcal" i amb un format de 32x22 cms.

Sortia cada divendres durant la temporada d'estiu i anava dedicat fonamentalment al públic estiuenc. El seu preu era de 2 pessetes per tota la temporada i de 10 cèntims el número solt. Tenia la Redacció i l'Administració al carrer de Vic n.° 9, i era editada a la Impremta de la Vda. de D. Casanovas a la Ronda de Sant Pere, 67, de Barcelona.

Els primers col·laboradors i autèntics impulsors de la publicació foren en Josep Ximeno i Planas i el Diputat a Corts pel nostre districte el Sr. J. Ventosa i Calvell. Aquest saludava l'aparició de L'ESTIUADA amb aquestes paraules: "Benvinguda sigui, doncs, L'ESTIUADA. Ella representa la unió fecunda de la ciutat i el camp. De la ciutat que cerca l'energia reparadora de la seva fadiga, del camp que reb la conmoció espiritual de la vida ciutadana".

Al llarg dels set anys de vida de L'ESTIUADA hi hagueren nombroses col·laboracions periodístiques totes elles d'una considerable qualitat intelectual i política. Cal d'estacar, entre elles, la del Dr. Morales, catedràtic de la Facultat de Medicina, en Joan Estil·las Reixach, metge de Sant Hilari, el Sr. Albert Bastardas, ex alcalde de Barcelona, Mn. Antoni Griera, filòleg eminent, l'Antoni Rovira i Virgili, el Sr. Ramon Bosch, veterinari de Sant Hilari, en Francesc Carreras i Candi, historiador, en Francesc Culi i Verdaguer, Mn. Ramon Corbella, historiador i molts d'altres.

A L'ESTIUADA hom hi podia llegir temes d'informació local, cròniques de la comarca i col·laboracions literàries diverses així com notícies del món cultural i polític de Catalunya.

A cada número apareixia un article editorial, sense firma, glosant aspectes diversos del catalanisme, credo polític ostentat per L'ESTIUADA. Aparegueren articles editorials amb títols com aquests: "L'Ensenya de Catalunya", "L'idioma català", "Pel dret català", etc.

En un determinat moment la publicació es solidaritzà moralment i econòmicament amb els periodistes Llangort i Quintana, represaliats per catalanistes i que escrivien al periòdic LA TRALLA.

Quan esclatà la primera guerra mundial L'ESTIUADA es posà al costat de les minories ètniques que lluitaven, com els catalans, per les seves reivindicacions nacionalistes. El número 13 de L'ESTIUADA, segon any de la seva publicació, apareix amb un nou format (36x26) i amb el subtítol de "Periòdic Nacionalista". El 1.911, quart any de la seva publicació, són novament variades les mides de la revista. El número 36 apareix amb un format de con-

siderables mides (56x38) a l'estil de les grans publicacions del moment. El 1.912 apareix amb un nou subtítol: "Periòdic de Sant Hilari Sacalm, adherit a la Unió Catalanista".

El darrer número de L'ESTIUADA apareix el 12 de Setembre de 1.914. Era el número 82 i en el seu article editorial es pot llegir: "Fundàrem L'ESTIUADA moguts per un xardorrós amor a Sant Hilari i aquest amor, aixamplat i intensificat immensament pel nostre catalanisme, ha sigut el fons propulsor de L'ESTIUADA".

Entre les idees proposades i impulsades per L'ESTIUADA cal destacar la de dedicar un carrer al Dr. Gravalosa, idea que fou escoltada pel consistori i duta immediatament a terme. Potenciaren també la creació d'una estació meteorològica a Sant Hilari que funcionà amb rigor científic durant molts anys. Gràcies a L'ESTIUADA fou possible la publicació del llibre NOTES HISTÒRIQUES DE SANT HILARI SACALM de Francesc Carreras i Candi, que aparegué l'any 1.911.

També els anuncis tenien cabuda a L'ESTIUADA. A la darrera pàgina apareixien regularment anunciats: HOTEL MARTIN, HOTEL SUÍS de Narcís Poudevida, HOTEL D'ESPANYA, HOTEL FAURIA (Ca la Mestra), SABATERIA d'en Pere Fauria Soler, PASTELERIA I CONFITERIA d'en Manel Planas, TORNERIA d'en Pau Ridaura (Pau "Torner"), LA HISPANO HILARIENCA, LA MODERNISTA d'en Josep Ximeno, etc.

A L'ESTIUADA es donaven periòdicament notícies de caire local com les que, a continuació, reprodueixo:

"El servei d'automòbils establert entre la nostra Vila i Hostalric ve funcionant des de dilluns admirablement, no havent-hi hagut la més lleu avaria ni contratemps. Tothom està admirat de la rapidesa i comoditat del viatge. Sobretot és d'alabar la prudentíssima marxa i bon tacte del xofer".

"Registre civil del passat semestre, Gener-Juny del 1.910: nascuts, 43. Morts, 21. Casaments, 8.

"S'ha establert una tartana que va a Vic tres vegades cada setmana i viceversa".

"Matadero. Durant la passada setmana (1.º de Juliol del 1.911) s'han mort 2 vedelles i 56 xais".

"S'ha il·luminat amb una farola elèctrica la Plaça de l'Església" (1.908).

"El dia 25 (de Juliol del 1.908) s'ha instal·lat un cinematògraf al cafè de Catalunya".

"En la sessió de primera convocatòria celebrada el dilluns, l'Ajuntament acordà, per unanimitat, donar el nom de Josep Gravalosa al carrer comprés entre el de la Carretera i el pont de la Riberada". (1.908).

"El recader d'aquesta, en Ramon Torrent, que amb tanta puntualitat i tant bé serveix els encàrrecs, continuarà durant l'hivern anant dues o tres vegades cada setmana a Barcelona i sempre que convingui".

La col·lecció completa de L'ESTIUADA pot consultar-se a la Biblioteca de Catalunya. Apareix al Catàleg de Revistes amb aquesta signatura: 05 (46.71 San Hil) Est-Fol+G.Fol.

Francesc Danés i Andreu

POBLE D'HOMES EMPRENEDORS

La nostra contrada mai no ha estat un lloc de fàcil accés i establiment degut a uns condicionaments geogràfics, però l'home s'hi ha instal.lat amb lluita, esforç i treball.

Quantes cases s'estan enrunant en les quals es pot veure una tasca que sembla que hagi d'escapar a la voluntat i capacitat de treball de l'home (Cabrerola, per exemple)i. També podem dir: quin joc de feixesi llocs plans oberts i arreglats amb eines rudimentaries sobre la pendent de les mateixes muntanyes.

La gent de Sant Hilari s'ha adaptat sempre a les necessitats que se li han plantejat; quan va convenir va ser un poble ramader, agrícola i forestal i ara ens ofereix un bon panorama turístic i una potent indústria. És a dir, el poble sempre ha estat al peu del canó, avui en un important aspecte per el país com és l'exportació.

Les dificultats mai no han faltat. El relleu és dur i el clima gens fàcil. Les comunicacions fins fa poc escasses i dificultoses i l'allunyament dels demés pobles, han fet que el poble treballés sol, amb poca ajuda exterior.

La tasca d'establiment agrícola en aquestes terres era dificilíssima ja que s'havien de buscar llocs de conreu en zones muntanyoses (feixes) i això portava problemes de tot tipus (no es podia mecanitzar, falta de regadiu, l'erosió. etc.). En els temps actuals posaríem en dubte la rendabilitat d'aquests camps... però no hi havia res més.

Dintre les activitats forestals els esforços han estat també molts. Bruquetars, rouredes pobres i llocs desestimats per la ramaderia es convertiren en perxades i suredes (actualment en pinedes) que han donat un bon rendiment. De la introducció de l'explotació racional del castanyer se'n podrien dir moltes coses; cal dir només que era un cultiu nou del tot a la comarca, ben complexe i complicat i que amb el temps vàries cases grans s'uniren en esforços per a tenir adhuc la seva propia flota de barcs que dueien la fusta a Itàlia i a diversos llocs de la Península.

Malgrat tot, els nostres homes sabien com tractar aquests boscos, especialment els roders, que varen córrer molts anys per les comarques de la Selva, Montseny, Montnegre, Massanet de Cabrenys, etc. ecercitant l'ofici de roder, un orgullós i dur ofici que durant llarg temps donà pa a moltes famílies de Sant Hilari.

Si saltem de cop als anys 40 ens trobem un país amb moltes dificultats, que li manca de tot, però els homes del nostre poble van respondre a les necessitats com sempre han fet. S'arrencaren bruquetars i ginesteres per crear les artigues camps de patates en llocs difícils de cultivar i allunyats del nucli de població. Degut a la gran empenta de la gent aviat el terme fou petit i es conreuaren indrets com el Coll, la Muntanya, etc.

Finalment, i quan ja les activitats forestals i agrícoles donaven el baix, va sortir la indústria, que és on també es veu en gran manera l'esperit de lluita i superació de la nostra gent. Homes que sempre havien treballat en els boscos i en els camps es convertiren de cop i volta en obrers i empresaris d'aquesta manera el poble supera una vegada més moments difícils.

Realment, som un poble de gent emprenedora.

JOSEP M. RIBOT

AJUNTAMENT DE SANT HILARI

Estat de comptes de la instal.lació dels reemissors de televisió VHF i UHF fins avui.

INGRESSOS

aportat pels usuaris de televisió (1.292.200'--Recaudat)	1.120.000'-- Ptes.
Aportació de l'Ajuntament	282.585'-- "
	1.402.585'-- Ptes.

COSTOS

Import de la instal.lació	1.144.084'-- Ptes.
Caseta	103.262'-- "
Carretera	11.000'-- "
Línia elèctrica	78.899'-- "
Drets de FECSA	600'-- "
Escomesa elèctrica	33.740'-- "
	1.402.585'-- Ptes.

Nota aclaratòria: Els ingressos obtinguts per l'aportació dels usuaris d'aparells de televisió han estat superiors al que en un principi s'havia previst i la Comissió i l'Ajuntament han cregut oportú deixar aquesta quantitat - 172.200 Ptes. - en dipòsit per el manteniment de la instal.lació.

Sant Hilari, 18 d'agost

L'AJUNTAMENT TE EN PROJECTE:

Depuradora d'aigües
Centre de formació professional
Circuit de moto-cross
Cobertura Riera Vallicrosa
Polideportiu
Possible autorització d'una sala de joc

ACTIVITAT MUNICIPAL

Visita del nou Governador Sr. Mesa Parra.

Arbres plantats a diversos carrers.

Obres del camp de futbol.

Murs de contenció del camp de futbol.

ACTES RELIGIOSOS

Dilluns, dia 29

COMMEMORACIÓ DEL MARTIRI DE SANT JOAN BAPTISTA

A les 12: MISSA SOLEMNE concelebrada pels sacerdots fills d'aquesta vila i els de l'Arxiprestat, amb assistència de les Autoritats. Farà l'homilia el Rvd. Josep Alimbau. Al final hi haurà benedicció de les reliquies del Sant.

Altres misses: A les 8 del matí i vespertina a les 8.

Dimarts, dia 30

ANIVERSARI DE LA DEDICACIÓ DEL TEMPLE PARROQUIAL

A les 11: MISSA SOLEMNE d'acció de gràcies.

Altres misses: A les 8 del matí i vespertina a les 8.

Dimecres, dia 31

MEMÒRIA DELS DIFUNTS DE LA PARRÒQUIA

A les 11: MISSA SOLEMNE en sufragi dels difunts.

Altres misses: A les 8 del matí i vespertina a les 8.

ACTES RECREATIUS

Dilluns, dia 29

MATÍ, a les 11: Cercavila de Gegants i capgrossos, amb acompanyament d'orquestra.

A les 11'45: Acompanyament de les Autoritats al Temple Parroquial per assistir a la Missa Solemne.

TARDA, a la 1: **Dues Sardanes** a la Plaça de l'Església.

A les 5: **Audició de Sardanes** a la Plaça de Mn. Jacint Verdaguer

NIT, a les 10: **Sardanes** a la Plaça Gravalosa.

A les 11: A la Piscina Villaret, **Gran Ball** per el Conjunt **SETSON** i la gran Orquestra **"DUO GALA" i el seu "Mariachi".**

Dimarts, dia 30

TARDA, a les 5'30: **Audició de Sardanes** a la Plaça Mn. Jacint Verdaguer.

NIT, a les 10: **Sardanes** al Passeig de la Font Vella.

PROGRAMACIÓ DE CINEMA

CINEMA TIVOLI

Dia 27 - Nit, a les 10: ULTIMA NOCHE DE BORIS GRUSHENKO. (No apte).
UNA MUJER Y UN COBARDE.

Dia 28 - Tarda, a les 5 i nit, a les 10: FLIC STORY (No apte)
LAS DELICIAS DE LOS VERDES AÑOS.

Dia 29 - Tarda, a les 5 i nit, a les 10: LA PANTERA ROSA ATACA DE NUEVO.
RETRATO DE FAMILIA (No apte)

Dia 30 - Tarda, a les 5 i nit, a les 10: UN MUNDO IMPECABLE.
MAYORDOMO PARA TODO (No apte).

Dia 31 - Tarda, a les 5 i nit, a les 10: EL DOMÉSTICO.
EL HERMANO MÁS LISTO DE SHERLOK HOLMES (No apte).

CINEMA CATALUNYA

Dia 28 - Tarda, a les 5, Unica sessió : EL HOMBRE QUE PUDO REINAR.
ESTOY HECHO UN CHAVAL (Apte).

Notes:

- Dissabte, dia 27, a les 4'30 de la tarda, TIR AL PLAT (Tirada General), amb magnífics trofeus.
- Dissabte, dia 27, a les 11 de la nit, a la Discoteca Villaret, ELIE PORTAL i LES MEDITERRANEENS. Diumenge, 28, a la tarda, Discoteca.
- Del 26 d'agost al 2 de setembre, es podrà visitar l'Exposició de Pintura de la Biblioteca de la "CAIXA". Programes especials.
- A les sardanes de la tarda dels dies 29 i 30, hi haurà el tradicional BALL DE GEGANTS.
- Les audicions de sardanes aniran a càrrec de les Cobles **"La Principal de Llagostera" i "Maxim's".**
- Podrà modificar-se el present programa sempre que hi hagi motiu justificat per a fer-ho.

CRONICA DE L'ANY

1976

SETEMBRE

Dia 6: Conferència sobre el tema "L'onze de setembre ahir i avui".

OCTUBRE

Dia 21: Conferència sobre bolets per el popular Ramon Menal, a la Biblioteca de la "Caixa".

NOVEMBRE

Dia 21: 1.069 atletes participen en el IV Cross de Sant Hilari. Gran èxit d'organització i de participació. Carme Valero i Gil Rampèrez foren els guanyadors.

DESEMBRE

Dia 18: El grup excursionista local F.F.F. col·loca el pessebre a Sant Miquel de les Formigues.

Dia 19: Vetllada Nadalenca a càrrec dels alumnes d'E. G. B. del Col·legi Sant Josep.

1977

GENER

Dia 5: Els Tres Reis fan la seva entrada per la carretera de Vic. S'ha millorat moltíssim la presentació de la carrossa. Han arribat acompanyats de les Majorettes i de la Banda.

Dia 10: Surt l'edició del llibre "SANT HILARI SACALM, CAPITAL DE LES GUILLERIES". En són autors de la part literària Antoni Pladevall i Font, professor d'Història, i Angel Serradesanferm i Valls, llicenciat en Geografia, la part fotogràfica és d'en Salvador Bosch.

Dia 29: Homenatge a Francesc Fauria, amb motiu de la jubilació després de quasi 40 anys al servei de les oficines de l'Ajuntament.

FEBRER

Dia 3: Concert de guitarra a càrrec del catedràtic del Conservatori de Música, J. L. Lopàtegui, dintre el cicle d'accions culturals de la "Caixa".

Dia 23: Són cremats dos porcs senglans per estar afectats de triquinosis.

MARÇ

Dia 3: Primer míting amb motiu de l'inici de la campanya pre-electoral.

Dia 19: Festival esportiu dels alumnes del Col·legi Parroquial Sant Josep, amb motiu de celebrar la festa del seu patró.

ABRIL

Dia 3: Es representa "Mar i Cel" de Guimerà, a càrrec del Grup d'Estudis Teatrals de Barcelona, patrocinat per la "Caixa".

Dia 8: Es representà el Via-Crucis vivent, en un nou escenari i amb l'èxit de costum.

Dia 10: El Governador Civil, visita l'Exposició de Treballs Manuals dels alumnes del Col·legi Parroquial Sant Josep, i presideix l'actuació de les "Caramelles".

Dia 23: La nena Carme Timoneda Gallart un premi en el IV Concurs Nacional de Redacció amb el treball "Como me gustaría que fuera la España en que vivo".

JUNY

Dia 6: S'inaugura la II Exposició Filatèlica, organitzada per la Societat Filatèlica de Girona.

Dia 15: Comença el període informatiu sobre l'Eix Transversal després del qual les autoritats competents s'han pronunciat pel traçat que passa per Sant Hilari.

Dia 24: Festa Major Petita. XXXI Homenatge a la Vellesa. Inauguració del Museu Guilleries amb presència del Governador Sr. Murga. Gran campionat de Petanca.

24 al 30: Exposició d'Escultures de l'artista Carme Campàs a la Biblioteca de la "Caixa".

JULIOL

Dia 10: Es celebra amb gran animació la festa de Sant Cristòfol.

Dia 17: Gran competició de "Cant d'ocells" amb més de 300 ocellaires de diferents comarques catalanes.

Dia 23: Concert de Sardanes al cinema Catalunya, amb la Cobla "Ciutat de Girona", i senzill homenatge al mestre Tudela.

22 al 26: Exposició d'aquarel·les del pintor Jesús Parera, a la Biblioteca de la "Caixa".

Dia 24: Comença la Setmana de la Joventut amb diferents actes.

AGOST

Dia 1: El nou Governador Civil de la Província, Sr. J. M.ª Mesa Parra, visita la nostra població i s'interessa vivament pels problemes de Sant Hilari.

Dia 2: Mor a Barcelona el pintor-retratista Lluís Garcia Oliver, el qual té gran part de la seva obra feta a Sant Hilari.

Dia 11: Actuació a l'Església Parroquial dels "Petits Chanteurs du Languedoc", "Schola Ambrosiana".

Dia 14: Actuació d'en Josep Guardiola a la Piscina, en la Revetlla de Santa Maria.

Dia 15: Gran Concurs de talla de troncs a la Placeta.

Dia 20: Tradicional Ball de Disfresses a la Piscina.

27 al 2: Exposició col·lectiva de Pintura, a la Biblioteca de la "Caixa".

L'EIX TRANSVERSAL DE CATALUNYA i Sant Hilari

Darrerament s'ha parlat molt dintre l'àmbit local i provincial de la nova via de comunicació que havia de ser l'Eix Transversal de Catalunya. Diem havia perquè ara sembla (segons informacions publicades) que la cosa podria quedar reduïda a construir una via Lleida-Girona normal, amb un ramal d'anada i un de tornada degut a la deficient situació econòmica del país.

Molta gent ha sentit parlar de l'Eix, però possiblement falta una informació de caire general que arribi a tothom sobre la famosa ruta que ha d'unir una part de la Catalunya interior. Això ens proposem amb aquestes ratlles.

Per tal de poder donar una informació més exacta hem anat directament a la font, a l'estudi informatiu sobre l'Eix, i d'allà en treiem els objectius:

"Els objectius que persegueix la construcció de l'Eix T. de C. els podem resumir en quatre grans grups:

a) Donar a les comarques de l'interior de Catalunya una adequada via de comunicació que faciliti els contactes entre sí i l'accés directe als grans eixos de transport existents, tant en direcció a França com a Saragossa i Osca, mentre es potencia així el desenvolupament d'aquestes contrades.

b) Comunicació directa entre Lleida i Girona, ja que l'actual itinerari passa per Barcelona capital. La distància Girona-Lleida per la N-II és de 258 km. i per autopista 250 km. Agafant una solució mitja de les diferents solucions estudiades per l'Eix, la longitud de tros Girona-Lleida per el nou Eix Transversal i Cervera és de 215 km., la qual cosa suposa un estalvi en longitud del 17% en relació a la carretera actual i del 14% en relació amb l'autopista.

c) Creació d'un nou eix de transport entre la Jonquera i Lleida. Tot el tràfic que entra a França per la Jonquera i va a qualsevol punt de la península, excepte a la franja de la costa mediterrània podrà beneficiar-se d'aquesta nova via, que segons com funcionarà com alternativa dels actuals itineraris que passen per Barcelona capital (N-II i autopista).

d) Descongestió de l'Àrea Metropolitana de Barcelona, no solament des del punt de vista del tràfic, sinó també en relació amb assumptes industrials i de la població. L'Eix representarà un pas més per a trencar l'estructura radial de les actuals vies que es concentren a Barcelona capital, impedint que el tràfic que no vingui o vagi de/a Barcelona hagi de passar prop seu.

Al mateix temps el nou Eix brindarà el desenvolupament de nous assentaments territorials, en contraposició amb el ja saturat entorn barcelonès."

Catalunya té una xarxa de transport desequilibrada, de tipus radial centrada a Barcelona; una xarxa homogènia implica una possibilitat de desenvolupament més racional i per això es necessita l'Eix.

De Lleida fins a Vic està clar, per on ha de passar, però el problema es plantejava de Vic a Girona. Principalment varen haver-hi tres projectes:

Vic - Pontans - Girona.
Vic - Sant Hilari - Girona.
Vic - Olot - Besalú - Girona.

Després d'uns estudis socio-econòmics, de tràfic, etc., es va veure que l'itinerari general del projectat Eix Transversal havia de ser el següent:

Balaguer - Agramunt - Guissona - Calaf - Manresa - Artés - Avinyó - Vic - Sant Hilari - Girona.

Aquest itinerari exigiria la millora dels trossos següents:

Ripoll - Vic
Tàrrega - Tarragona
Carretera subpirinaica
Olot - Vic

El tros que a nosaltres ens interessa és el de Vic - Sant Hilari - Girona, el qual, i després de moltes controvèrsies, ha estat elegit pel Ministeri d'Obres Públiques. Si ha estat escollit no ha pas esset per casualitat, sinó que hi ha una sèrie de factors de tot tipus que ara anomenarem:

El trajecte Vic - Sant Hilari - Girona ofereix aquestes aventatges:

- dóna servei a més gran nombre de nuclis secundaris, molts d'ells d'interès turístic.
- millor conexió a la xarxa de comunicacions actual.
- menys cost de construcció.
- pot tenir més tràfic.
- abscència de túnels.
- millor traçat en planta.
- menys cost de conservació.
- més gran valor actualitzat net.
- possibilitat de construcció per trossos individuals.

En quan a desaventatges:

- més longitud de rampes degut a una més alta cota absoluta (800 m.) i per tant més longitud de carrils lents.
  més tormentes i exposició a vents.

En el cas que aquesta gran obra viària es portés a terme hi ha uns trossos que tenen una preferència a l'hora de la seva construcció, segons les necessitats dels sectors per on ha de passar. Podem veure com el primer sector a construir és del de Vic - Sant Hilari - Girona,

1er. Vic - Sant Hilari - Girona.
2on. Manresa - Avinyó - Vic.
3er. Calaf - Fonollosa - Manresa.
4art. Balaguer - Agramunt - Calaf.

la qual cosa té gran importància per el desenvolupament, en tots els aspectes, del nostre poble i comarca.

Aquí donem algunes xifres sobre el cost dels trossos proposats per enllaçar Vic i Girona.

	long. Km.	cost construcció total i expropiació	cost per km. const. i expro. M. pta/km.	gasto conser. M. pta/any	gasto explot. M. pta/any
a)	58,679	4.755	81,03	5,98	1.268
b)	60,720	6.337	104,36	14,31	1.276
c)	87,963	6.532	74,26	28,96	1.710

a) Vic - Sant Hilari - Girona
b) Vic - Pantans - Girona
c) Vic - Olot - Besalú - Girona.

Comparació de característiques geomètriques:

	long. km.	long. carril lent (m.)	long. viaducte (m.)	long. túnel (m.)	pend. màxima	ràdio mínim (m.)
a)	58,679	31.415	2.707	–	6%	150
b)	60,720	22.990	4.120	1.615	6%	125
c)	87,962	13.950	5.120	2.000	6%	150

Com es pot veure, les dificultats de cost són enormement favorables al trajecte que passa per Sant Hilari i aquesta havia de ser una raó de pes a l'hora de decidir el recorregut.

Per donar una idea d'allà on passarà podem dir que des del Coll de Rabell anirà entre Casabosca i el Serrat, vora el castell d'en Roca i cap el Sot de Sta. Margarida i per Sant Salvi a Santa Coloma.

Fins ara hem vist els objectius de l'obra en general i la seva transcendència dins l'àmbit català, però és innegable que l'Eix tindrà enorme importància i influència sobre el terme municipal de Sant Hilari i el seu progrés. Per tant, podem fer una mica de resum sobre els pros i contres.

Aspectes positius pel municipi:

- millor comunicació amb dos importants centres urbans com són Girona i Vic.
- Augment del nombre de visitants degut a unes adequades vies d'accés a St. Hilari.
- desenvolupament de zones que fins ara sempre han estat dedicades a activitats primàries.
- Possible creixement industrial prop de la carretera.
- Facilitat de transport d'entrada i sortida de productes relacionats amb les indústries locals.
- Es potenciarà un desenvolupament global de la comarca.
- Revalorització dels terrenys situats prop de la carretera.
- Més bona comunicació amb diferents centres comarcals i regionals.

Aspectes negatius:

- Destrucció del paisatge natural per allà on passi l'Eix.
- Perill d'urbanitzar anàrquicament el territori.
- Destrucció dels ecosistemes naturals.
- Els problemes que suposen les expropiacions i el pagament del seu import.
- Augment de la tassa d'accidents.

De bon antuvi sembla que les avantatges superen els inconvenients i això suposem que serà favorable a la comarca i als seus habitants.

No obstant, seria molt necessari que de portar-se a terme la construcció de l'Eix Transversal de Catalunya féssim abans una ponderada i raonable ORDENACIÓ DEL TERRITORI de Sant Hilari i els seus environs.

Angel Serradesanferm i Valls

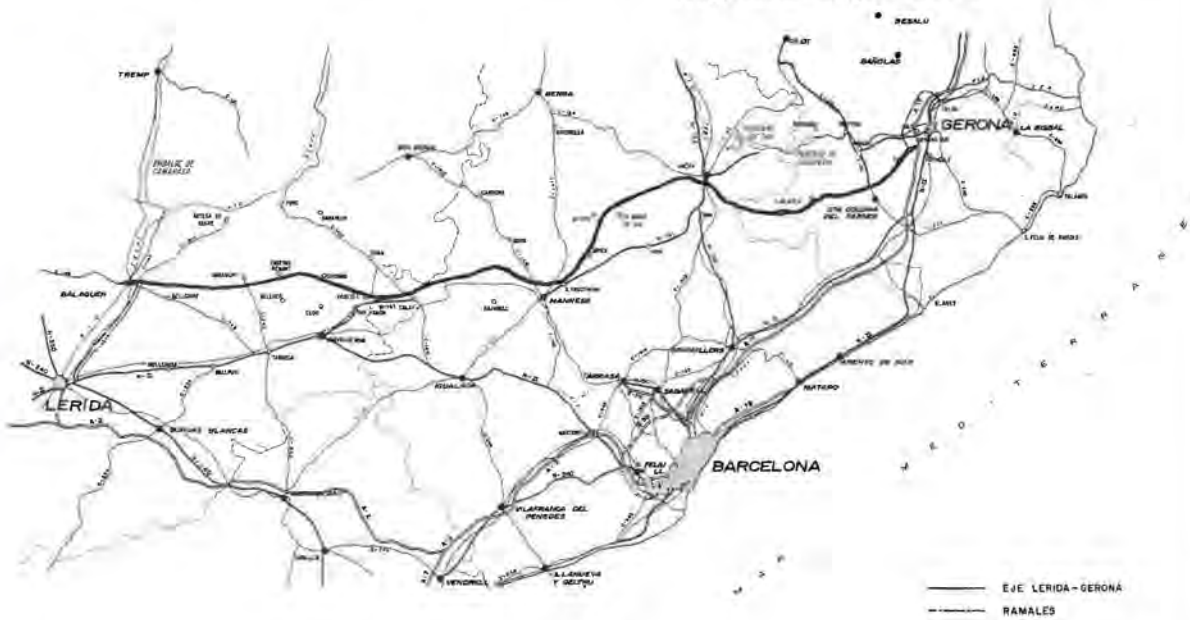

SOBRE LA SETMANA DE LA JOVENTUT

Companys: Altra vegada hem pogut celebrar, entre empentes i rodolons, la Setmana de la Joventut, exponent d'uns joves amb actitud ferma i enorme capacitat de treball. Amb aquests dies que hem passat junts, hem procurat omplenar un buit del jove en la seva recerca d'una relació més oberta i d'una cultura més en contacte amb la realitat de cada dia.

Pel que fa a l'aspecte organitzatiu no hi ha gaire res a dir, encara que es podria millorar i implantar nous actes que marxessin una mica de la rutina.

La Setmana es va celebrar del 24 al 31 de juliol, i es feu un campionat de ping-pong, Gymkhama de motos, conferència a l'aire lliure, cine-fòrum, sardanes, una festa popular a la Plaça de l'Església amb animada gresca, i alguna altra cosa més.

El que realment ha estat desastrós, en tot el sentit de la paraula, ha esset la participació dels joves en els actes programats. Una vegada més s'ha de ressaltar aquest "forat" que cada any té la Setmana i que enguany s'ha vist més accentuat. Crec que en les diferents proves hi podia participar tot el jovent hilarienc, tant en la festa popular com en la Gymkhama i demés, però no va ser aixi.

Per una part ens podríem preguntar en vistes que és un fet que es va repetint cada any, si realment els actes programats interessen a tot el jovent de Sant Hilari, a veure si és que es fan les coses prescindint del parer del molts joves. D'altra banda cal ressaltar que la majoria del jovent de Sant Hilari continua dormint un somni de vegància mental, d'ambient "discoteca-quero" i avorriment.

Em pregunto si no serà millor confiar en les promocions de nens i nenes més joves per a despertat les inquietuds d'un Sant Hilari jove mig adormit.

JOVENTUT 77

UN ACLARIMENT

Donem a conèixer al poble que els dos grups de "Majorettes" i la Banda, estan totalment independitzats de l'Ajuntament, i per tant, no reben cap ingrés ni subvenció d'enlloc.

Durant la segona quinzena del mes d'agost es fa una diada "Pro Banda i Majorettes" per tal d'aconseguir uns diners que serviran per les despeses de l'any, ja que les sortides que es fan són totalment de franc.

L'última sortida que es va fer fou a Canet de Mar, on per cert es tingué un gran èxit, i solament es va cobrar el desplaçament en autocar.

Del fons que les Majorettes jovenils tenien, que era de 63.258 ptes. es varen pagar els darrers vestits (demanats per elles) que varen costar 50.695 ptes. Més tard, com que no arribaven els diners, les nenes es compraren botes mitjançant el pagament de 15 pessetes setmanals durant tres mesos.

El grup de Majorettes infantils no disposa de cap diner, doncs solament ha actuat dues o tres vegades i en el mateix poble.

Amb això només demanem que si no tenim la col·laboració que hauríem de tenir, sí que almenys tinguem comprensió per part de tothom.

Pretenem que a Sant Hilari es facin les moltes festes que tenim en el calendari i que aquestes nenes, amb gran afició, ens les animin. No sempre les coses surten com es voldria, però rectificar és de savis i, d'altra banda, sempre estem disposats a aprendre.

Margarida Clopés

ANTICS MEDIS DE LOCOMOCIÓ

Primitiu sistema de transport individual.

Vehicle de sis cavalls.

Arribada de la Hispano Hilarienca a La Pedra Llarga.

El GE-29 a la Plaça de l'Església.

El primer camió de Sant Hilari.

Arribada de viatgers a la Plaça dels Hotels.

Un "Hispano-Suiza" i el seu xofer, en Rovira

En "Fonso" i "el caiman".

La nostra Parròquia és una Comunitat?

La parròquia, segons definició del Concili Vaticà II, és una comunitat de fidels sota un pastor, que representa el Bisbe, per què manifestin d'alguna manera l'Església visible escampada arreu del món.

Podríem dir, doncs, que tot esforç de creixement de la parròquia deu estar necessàriament orientat a formar comunitat, del contrari atemptaria contra la pròpia identitat i llur valor de signe.

Si en poques lletres pretengués enumerar les notes de comunitat cristiana, esmentaria les següents: Coneixement mutu, relació de persona a persona, esperit de servei viscut a diferents nivells, ensenyament del missatge cristià pel sacerdot, celebració de l'Eucaristia com a nota principal, pregària en comú i el testimoniatge cristià.

Enguany s'ha intentat fer comunitat de cristians així:

1.er - *Trobades a la Comtessa o a can Pla i celebracions populars:* Hem procurat aprofitar tota ocasió per a facilitar el coneixement mutu i la relació de persona a persona. S'ha comprovat que les trobades d'esplai i celebracions a l'aire lliure agraden molt, quan són programades amb afecte i tothom hi participa sense prejudicis. Aquest any, gràcies a Déu, s'han organitzat vàries d'aquestes petites convivències, per exemple: amb els pares dels infants de primera comunió; amb els pares de la coral infantil "Petits Cantaires"; la cloenda de les colònies parroquials d'estiu; fi de festa del dia de Corpus; excursions amb autocar (Setcases, Santiago de Compostela, Olesa-Barcelona...).

Per infants també hem programat actes de convivència humano-cristiana: Final de curs de catequesi, compartint catequistes i infants; aplec a l'ermita del Nen Jesús de Praga, amb tots els escolans i distribuïdors del Full Diocesà a les cases; 5 dies de colònies d'estiu a la Comtessa; dia de convivència dels alumnes de 8.è curs d'E. G. B. d'ambdós col·legis de la vila; organització de la mateixa coral infantil i llurs actuacions, etc.

2.on - *Càritas parroquial:* La parròquia representada per un grup de la mateixa comunitat pren cura dels malalts; està al servei dels ancians més solitaris; presta atenció a tota persona que ens presenta alguna necessitat; promou campanyes benèfiques; col·labora amb les entitats assistencials del municipi, etc. La intenció de Càritas parroquial és ajudar les persones perquè siguin i es sentin més persones, assumint responsabilitats mitjançant la participació activa en tota iniciativa de servei.

3.er - *Proclamació del missatge cristià:* Avui i sempre, els responsables del magisteri religiós-eclesiàstic són els Bisbes, i per delegació els sacerdots. Però tot batejat, especialment els pares, tenen el dret i l'obligació de transmetre els conceptes de la seva fe. Gràcies a Déu, també en aquest aspecte la nostra comunitat parroquial pot presentar alguna realitat: grup de mares catequistes; l'organització d'un curset d'orientació familiar; curset prematrimonial de primavera; xerrades prebaptismals de cada mes i xerrades als pares de la mainada de primera comunió; recés mensual obert a tothom. Tot això sense deixar les classes de religió als col·legis i la predicació tradicional al temple.

4.rt - El centre de la vida de la comunitat parroquial l'ocupa la *celebració de l'Eucaristia i la pregària en comú:* S'està fent un seriós esforç per què hi hagi en la missa festiva més participació, consciència i aprofitament. De l'Eucaristia, celebració dels sagraments i pregària en comú n'ha de fluir una vida d'unitat basada en la caritat i respectuosa amb els carismes de cadascú. L'amor als germans en la fe seria comunicatiua i faria prendre actituds missioneres per a fer arribar els béns del Regne a tots els homes.

5.rt - *Testimoniatge cristià:* Pensem que, avui més que mai, la comunitat serà de fet, el punt de referència pel no creient i el lloc d'entroncament amb l'Església pels qui es converteixin a la fe. De la parròquia, comunitat de fe, s'hauria de poder dir el mateix que es comentava de la vida dels primers cristians: "I prenien part amb assiduïtat en l'ensenyament dels Apòstols, en la distribució d'almoines, en la fracció del pa i en la pregària. De tothom es va apoderar el respecte..., tots els creients vivien units..."

No sé si la nostra parròquia dóna la imatge d'una comunitat veritable de creients, però sí que és cert, que tots hem de fomentar aquesta vida comunitària que l'Església avui espera de nosaltres, i el món necessita.

MN. JOAN TUNEU I MIR
Regent

La democràcia, el diàleg i... quelcom més!

Diu que parlant la gent s'entén. O no s'entén. A vegades, fins i tot, acaben barallant-se! Això deu dependre de qui parla, de com parla, i també de qui escolta, o bé de qui no escolta, perquè no vol o perquè té les orelles tapades...

Acabem d'estrenar democràcia, amb la mateixa il.lusió que la d'un infant quan estrena unes sabates; és que tots som un xic infants!

I estem contents perquè, segons sembla, d'ara endavant tots hi podrem dir la nostra en la bona marxa del País, i això és bonic.

He dit "tots" perquè alguns quan diuen tots volen dir "ells", i els qui són de la seva corda. I a això no s'hi val. No seria democràcia!

Perquè la bona democràcia, l'autèntica, deu voler dir que tant tu com jo davant la Llei, de Déu i dels homes, tenim els mateixos drets. Ah, i també els mateixos deures! O sigui, que tots som iguals.

Em va xocar el meu amic quan, en parlar-li d'això de la igualtat, féu: Sí, és veritat, tots som iguals, però... alguns ho som més que els altres! Temo que el meu amic sigui poc democràtic.

Però tornem amb allò del parlar i de l'escoltar, o sigui: el diàleg.

Jo diria que no hi pot haver bona democràcia sense un bon diàleg, ni tampoc un diàleg com cal sense una democràcia amb cara i ulls, és a dir, que doni goig de veure i de viure-la.

EL DIÀLEG

Heus ací un mot que avui està de moda, però que ja els set savis de Grècia l'usaven molt per a parlar de les seves filosofies. Recordem el llibre dels "Diàlegs" de Plató. D'això fa 2.300 anys, amb escreix.

Dialogar, en grec "dia" i "logos", vol dir parlar entre dues o més persones. "Monòleg", en canvi, significa parlar sol. Que és cosa ben diferent.

No és veritat que en la vida hi ha diàlegs que semblen monòlegs i monòlegs que tenen la vivesa del diàleg? Potser serà que, de fet, perquè hi hagi veritable diàleg, cal algú que t'escolti, i, d'altra banda, si hom no és un arrauxat, mai no es fa un vertader monòleg, puix que, si més no, hom parla amb sí mateix.

El diàleg, doncs, podríem dir que és una intercomunicació d'idees per la paraula, per l'escriptura o altres signes expressius. És parlar i escoltar. Parlar de les teves coses i escoltar quan l'altre et parla de les seves, la qual cosa no sempre és fàcil.

Sovint ens creiem el centre de l'univers i estem convençuts que l'únic que pot interessar són el meu "jo" i les "meves" coses.

Sovint oblidem que som éssers sociables, que ens necessitem els uns als altres, que estem cridats a relacionar-nos mutuament. I, aleshores, ve la solitud, la frustació, l'egoisme, la manca de diàleg.

És que "els homes no som illes solitàries que poguem despreocupar-nos els uns dels altres", ens diu Thomas Merton, escriptor i monjo trapense, que vivint apartat del món i en perpetu silenci, se sentia solidari, com el qui més, dels problemes i neguits de tots els homes.

"L'ALTRE JO"

Em deia el meu amic, l'individualista: Que cadascú s'ocupi de les seves coses, jo tinc prou feina amb les meves, a casa tenim prou problemes, no seran pas els altres els qui ens els solucionaran...

I diu l'autosuficient: Jo em basto, no necessito dels demés...

I la veïna del principal: No deixeu que entri aquesta quitxalla, que m'embrutarien el parquet, em farien malbé el sofà...

Escriu Louis Rètif en "Viure és dialogar": Tot això ens diu que després de vint segles

de cristianisme, el "sentit dels altres" no està tan arrelat com podríem creure. Vet aquí un individualisme que és una veritable tara de la civilització..."

Sí, en realitat, ens falta saber acceptar els altres.

Sartre, el filòsof ateu, diu: Els altres per a mi són l'infern.

És d'esperar que tu i jo no arribem a dir tant, però...

Però... no és veritat que de vegades mirem l'altre, potser el vei, amb una total indiferència?

"L'altre - aquest altre - no serà sinó un enemic possible o un intrús...? No serà un competidor que cal superar...?

Moltes vegades veiem en l'altre un servent que em pot ser útil, o bé un pedestal per enfilar-mshi i ser més alt, o potser un objecte del qual puc usar i abusar!

E. Mounier, autor del "Personalisme", ens fa notar que l'altre és distint, però semblant a mi mateix, que és un xic "jo mateix", perquè precisament és gràcies als altres que jo sóc el que sóc. L'altre, diu, és l'altre "jo", i com a tal dec considerar-lo, i respectar-lo.

Pel creient, l'altre, els altres, són l'amic, el germà...

Per Jesucrist, l'altre és el teu proïsme que et trobes pel camí i davant el qual no pots passar de llarg... perquè és Ell mateix que se't fa trobadís! "Qui acull a un de vosaltres, el més petit, a Mi m'acull".

I QUELCOM MES...

Dialogar, doncs, és:

Escoltar l'altre que et parla dels seus problemes, sense que tu surtis de seguida a parlar-li dels teus. No siguis impacient.

No mirar els demés amb aires de superioritat, que els rebaixa en lloc d'aixecar-los. Sigues humil.

Preocupar-te veritablement de l'altre: entristir-te de les seves tristeses i alegrar-te de les seves alegries.

Pensar que no es tracta de "vèncer" amb els teus arguments rotunds; ni necessàriament de "convèncer" sempre... Que l'altre se senti lliure.

Saber comprendre, posar-te en la pell de l'altre.

Vam començar el curs escolar parlant del diàleg per a poder-lo acabar dialogant... No sé si ho aconseguirem del tot. No és cosa fàcil.

Deia la Dolors: Perquè hi hagi bon diàleg cal saber escoltar al company...

I en Xavi: Hi ha persones amb les quals no hi pots dialogar perquè sempre tenen la raó...

I en Jordi afegia: Cal no creure que hom sempre té tota la raó, a voltes no en té gens...

I en Josep: Dir la veritat, ser sincer...

La M.ª Rosa: No desconfiar del company, deixar que primer ell parli...

I les intervencions continuaven. Aquests xicots han començat ja a aprendre a dialogar... tot fent-ho. Seran bons demòcrates!

Resumint: Cal que, en tot diàleg, ningú se senti marginat, tothom s'hi trobi acollit, com a casa.

Michel Quoist: "Sigues sempre per als altres una casa oberta. Entrada lliure!

Diu la cançó: "No ho sents? Hi algú que està trucant! Oh, respon-li! Obre la porta!

I, després d'escoltar, d'acollir... comença a parlar tu...!

I el diàleg haurà començat...!

PREGÀRIA DAVANT EL TELEFON (M. Quoist)

Just acabo de penjar; per què ha telefonat?

Ah, sí, Senyor, ara hi caic. Es que he parlat molt i escoltat molt poc.

Perdó, Senyor, he fet un monòleg i no un diàleg.

He imposat la meva idea i no he intercanviat.

No he après res, perquè no he escoltat, no hi ha hagut comunió, perquè no he escoltat!

Perdó, Senyor, perquè estava en comunicació.

I ara estem separats...

R. E.

EL PAPER MONEDA DE "FONTS DE SACALM"[1]

Amb aquestes pàgines s'aporta informació sobre un tema que per a molts és desconegut i per altres oblidat: paper moneda de valor local els anys 1936-38.

Poques vegades en la història d'un poble li escau la possibilitat d'emetre moneda de curs legal i aquest és un fet que s'esdevingué a Fonts de Sacalm a conseqüència de la rebelió militar i la guerra que en seguí.

Davant la completa desaparició de la moneda fraccionària de plata i coure i davant les dificultats en els canvis, els comerciants i industrials es veieren obligats a fer "Vals" particulars omplint així les butxaques dels ciutadans de "paperets" i "cartonets" que, evidentment, sols eren reconeguts pel seu valor pel mateix comerciant que els havia establert.

Per a posar ordre a aquest desori, els Ajuntaments crearen oficialment unes emissions de paper moneda fraccionari local de curs obligatori dins el terme municipal.

L'Ajuntament de Fonts de Sacalm, com la majoria dels Ajuntaments catalans, creà doncs el seu paper moneda municipal per acord del dia 6 de Maig del 1937 amb una emissió de 10.000 bitllets d'1 pta., 20.000 bitllets de 50 cts. i 10.000 bitllets de 25 cts.

Copiem textualment del llibre d'Actes de l'Ajuntament del dia 6 de maig del 1937: (2)

"*Tercer* (...) Vistes les dificultats que ofereix la manca de circulació de moneda fraccionària i per tal de facilitar els canvis, es acordat, per unanimitat l'emissió de paper municipal dividit en dues sèries; A i B de valor 1 pta. la primera i de 0,50 ptes. la segona, amb un total de 20.000 ptes., 10.000 en bitllets d'1 pta. i 20.000 en bitllets de 0,50 ptes.

Els bitllets seran canviables en aquesta depositaria previ el pagament del seu valor en moneda corrent que constituirà un dipòsit especial de garantia completament separat i independent dels altres fons municipals.

L'import dels esmentats bitllets serà reembossable previa la seva presentació".

Firmen l'Acta: Narcis Corbera, Ramon Vila, Joan Vila, Salvador Ginesta, Gabriel Miralpeix, Antoni Ramon, Conrad Miralpeix, R. Comas.

Posteriorment s'emplià aquesta emissió amb 20.000 bitllets de 10 cts. i 20.000 bitllets de 5 cts. L'import total de l'emissió és doncs de 25.500 ptes. Si tenim en compte que el nombre d'habitants de Sant Hilari era de 2.767 en l'any 1937, veiem que el paper moneda emès correspon a prop de 10 ptes. per habitant.

(Aquestes posteriors decisions no les hem trobades en el llibre d'actes).

La vida i valor d'aquest paper moneda foren molt curts, ja que el 16 de juny de 1938 l'Ajuntament pren la següent determinació:

(Copiem del llibre d'Actes del 16 de juny)

"Vista la *liquidació* que relativa al paper monedo municipal ha emès aquest Ajuntament, per unanimitat, acorda aprovar-la en totes llurs parts en la forma següent:

Bitllets emesos.

De 1 pta.	10.000 exemplars,	per un import de	10.000 ptes.
De 0,50	20.000 » ,	»	10.000 ptes.
De 0,25	10.000 » ,	»	2.500 ptes.
De 0,10	20.000 » ,	»	2.000 ptes.
De 0,05	20.000 » ,	»	1.000 ptes.
	80.000 exemplars		25.500 ptes.

	En circulació		En existència	
De 1 pta.	9.466 exemplars	queden 534	total 10.000	import 10.000
De 0,50	14.770	5.230	» 20.000	» 10.000
De 0,25	10.000	0,000	» 10.000	» 2.500
De 0,10	9.006	10.994	» 20.000	» 2.000
De 0,05	10.000	10.000	» 20.000	» 1.000
	53.242	26.758	80.000	25.500

(1) Fonts de Sacalm és el bonic topònim que es donà al poble de Sant Hilari Sacalm durant els trasbalsats anys del 1936/1939. Aquest canvi de nom, motivat pel fet de voler adequar el nom de la població al nou ordre socio-polític que s'estava gestant al nostre país com a reacció a l'alçament militar-feixista espanyol del 18 de Juliol del 1936 contra la República i l'autonomia de Catalunya, no fou improvisat sinó que fou el fruit d'un ample estudi del Consell Municipal d'aquell temps que l'aprovà per unanimitat i fou refrendat per la gran majoria de la població. Aquest canvi de nom fou aprovat oficialment pel Departament de Seguretat Interior del Govern de la Generalitat en Decret del dia 29 de Desembre del 1936, i publicat al Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya del dia 11/1/1937. El canvi de nom consta en l'acta del 6 de novembre del 1938.

(2) S'ha respectat la grafia de les actes.

Import dels bitllets en circulació: 20.751,60 ptes.
existència: 4.748,40 ptes.

Liquidació:	Reintegres efectuats fins la data	13.745,75 ptes.
	Paper en existència	4.748,40 ptes.
	Existència actual a respondre de la resta en circulació	7.005,85 ptes.
	Total	25.500,00 ptes.

Que es concedeixi un termini de 8 dies per el reintegre per Caixa del paper en circulació de 0,25, 0,10 i 0,05 ptes. actualment en circulació, anul·lant-se tots els reintegres d'una pta. i de 0,50 ptes. que no s'hagin efectuat durant el termini que s'havia assenyalat i que es procedeixi a cremar els reintegrats".

En una acta del 3 de novembre de 1938 veiem:

"Primer:

Es aprovada la liquidació definitiva relativa al paper moneda en la forma següent:

Existència anterior de la liquidació aprovada en la sessió del dia 16 de juny d'enguany	7.005,85 ptes.
Paper reintegrat des d'aquella data	2.799,40 ptes.
Sobrant definitiu	4.206,45 ptes.

Que el paper reintegrat, comptat a entera satisfacció de la Corporació, sigui cremat en la forma anterior i que l'esmentat sobrant ingressi en la Caixa General com ingressos no previstos del capital 5è. per a ésser destinats a atencions generals".

Aquests bitllets foren impressos per la casa Sabadell i Cia. de Barcelona segons un dibuix de l'artista Vila. L'anvers està presidit per l'escut local i al revers hi figura la reproducció del Grup Escolar de la localitat.

Ara són gairebé articles de col·leccionistes, doncs s'han anat perdent per vàries i diverses raons (falta de valor monetari, por de guardar-los, etc.).

Segurament són encara molts els habitants de la població que recorden els seus bitllets, però per si calgués refrescar-los la memòria i per a coneixement dels que els han oblidat o no els arribaren a conèixer, reproduïm ací llurs fotografies, esperant que plaurà als nostres conciutadans recordar aquest aspecte de la nostra petita història local.

Antoni TURRÓ

La col·lecció per a reproduir ha estat cedida per el Sr. Miquel Gisbert.

Agraïm profundament
la col·laboració
de totes aquelles firmes
industrials i comercials
que fan possible
l'edició d'aquest
programa.

Aserradores
Salvador Fontané Plenacosta
Ramón Solá Bosch

Barberies
L. Casadesús
Sala
Víctor

Bars
Bar Boada
Bar "La Cabanya"
Café Centro
Bar Club
Bar Félix
Bar "L'Espelma"
Bar Montseny
Bar del Serrat
Café Tívoli
Bar Pacheco
Bar Torrent
Bar Agustín
Bar "Dogo" (Frankfurt)
Bar Juani

Caixes cartró
Embalajes Crafe
Embalajes Salvador

Carnisseries i Cansaladeries
Juan Badosa Comas
Jaime Busquets Güell
Mariano Casas Clopés
Adolfo Casas Tarrés
Francisco Collbatallé Moner
Tocinería Gil
Tocinería Parareda
Tocinería Porta
Jorge Puig Boada
Tocinería Boada

Comadrona
Dolores Clos Serrat

Comestibles
Miguel Bayés Serradesanferm
Dalmacio Boada
Francisco Boix Grévol
Sabina Bruguera Busquets
Luis Casadesús Comajuan
Cooperativa de Consumo
Juan Cuadras Soler
José Cullell Taberner
Mercedes Fábregas
Antonio García Mir
Pedro Güell Masó
Jaime Homs Rodríguez
Juan Masnou Gallifa
Ramón Mimó Planas
Ramón Molas Mollfulleda
Florencio Moragas Fontanet "Casa Nuri"
Joaquín Planas Puig
Félix Rigalos Botet
Juan Rotllán Rovira
Joaquín Valls Bonet
Autoservicio "Montseny"
Rosario Carmona Martín
Juan Bassó Suriñach
José Andreu Clopés

Confiteries
Amadeo
Fornés
Torrent

Constructors d'Obres
Construcciones Bocro
Antonio Brugué Fontanella
José Fábregas Parera
Gabriel Miralpeix Boada
José Miralpeix Busquets
Miguel Molist Muntalt
José Pujol Canaleta
Javier Rossell Terris
José Roura Gubau
Juan Solergibert Colomer
Juan Timoneda Juanhuix
Javier Casas Tarrés
José Muntalt Carós
TE.FI.S.A.
Jaime Collbatallé Rotllant

Consultoris de Bellesa
Mercedes Fontané Masnou
Carmen Miquel Rosquellas
Carmen Soler Tarrats
Carmen Miralpeix Valls

Electrodomèstics
Francisco Fauría Comas
Ramón Planiol Garriga
Ramón Fauría Miralpeix - Watt's

Entitats Bancàries
Banco Popular Español
Caja de Pensiones para la Vejez y de Ahorros
Banesto
Banc de Girona
Caixa de la Diputació Provincial de Girona
Banco Hispano Americano

Estancs
Carmen Durán Bruguera
Ramón Mimó Planas

Fàbriques d'Embotits
Embutidos Hilarienses
Embutidos Guillerías

Farmàcia
Ramón Broto Twose
Javier Montalt

Ferreteries
Angel Camó Juanola
Mold - Matt
Florencio Serras Thos

Floristeria
Mariona Miralpeix

Fotògraf
Amadeo

Fusteries i Mobles
Hnos. Andreu
Miquel y Rovira
Ramón Muntalt Pagespetit
Antonio Pujol Isach
Joaquín Rosquellas Cantal
José Tous Blanch
Francisco Torras Rovira
Muebles Font
Carpintería Serrallonga
Fustacalm
Juan Jumbert Solé

Ferros Forjats
Art Català
José A. Casas Tarrés
Cayo, S. L.
José Donadeu Feliu
Taller Fábrega
José Fauría Miralpeix
Juan Fauría Miralpeix
Taller Nou
Angel Ramón Masmiquel
Buenaventura Roura
Santeloi
Juan Serrano Ojeda
José M.° Tarrés Casas
José Valls Juventeny

Garaigs
Casas
Catalunya
Hospitalet

Gestories (Delegacions)
Francisco Vilabella Güell
Miguel Suy

Guixaire
Teodoro Patino

Hotels, Hostals i Pensions
Hostal Brugués
Hostal Fugarolas
Hostal del Grévol
Hostal Mimó
Hotel París
Restaurant Can Pere
Restaurant "La Pedra Llarga"
Hotel Ripoll
Hostal Rita
Hotel Suizo
Hostal Torras
Hostal Verdolet
Hostal Isidro
Pensión Camas
Pensión Montalt
Hostal Sant Miquel
Comidas "Font de l'Arç"
Comidas Vallicrosa
Hostal Canals
Comidas "Mas Cullell"
Mas "Les Serres"
Hostal del Subirà

Lampistes i Manyans
Juan Bruguera Gubau
José Carreras Colomer
Ramón Moner Miralpeix
Jaime Pallarols Bruguera
Salvador Pidevall Puig
Rafael Tarrés

Llibreries
Librería Deza
Sports Joan
Martyn's

Manantials en explotació
Font d'Or
Font del Pic
Font Vella
Aguas Potables Saleta

Materials Construcció
Antonio Masó

Mecànics
Juan Cerver Coll
Antolino Fauria
Luis Fuguet Portell
Juan Martorell Isern
José Nogué Fontanet
Taller Sacalm

Merceries i Confecció
Almacenes El Siglo
Casa Candi
Belinda
Goriot
Josefa Jordana Sabatés
Casa Juan Ridaura
Ropas L'Infant
Confecciones Artola
Hermanas Tort
Teresa Bosch
Styls
Temari

Metges
Armando Corzano del Castillo
Gabriel Olivé Valderrama
Sixto Marcos Villarín
Centro Sanitario
Juan Torres Rodríguez (Practicante)
Rivas Mariscal (Podólogo)
Alfonso Jorqueras (Dentista)

Objectes de Regal
Casa Bosch
Jaime Brugarola
Juan Fauría Bosch
Jaime Masó Bosch
Antonio Rossell Suñer
Sports Joan
Bazar Vigatá
La Vaixella
Fauría

Panaderies
Carmen Durán Bruguera
Estrada
Enrique Guinart
L'Espiga d'Or

Perruqueries
Rosa Maria
Angela Casas Clopés
María Estragués
Leocadia y Carmen
Carme Casadesús
Hermanas Pujol
Carmen Raset Bruguera
Isabel Sorroche Antolín
Montserrat Mas
Cecilia Rosquellas
Conchita Valls Joan
Conchita Rosquellas
Margarita Masó

Peixateries
Joaquín Permanyer Tarrats
Pescados San Hilario
Rosa Solá

Pintors
Ramón Fábregas
Juan Sunyer
Arteaga
Aradas

Polleria
Clotas
Rotllant

Sabateries
Mariano Brugués Busquets
Luis Comas Bayer
Baudilio Miralpeix Boada

Sastreries
Honesto Masnou Fábrega
Juan Vernedas Puig

Torneries
Afma S. L.
Arhima
Artesanía San José
Artifusta, S. L.
Batlle
BellArt, S. A.
Brugarola, S. A.
Javier Clos Serrat
Ramón Comas Xirau
Industrias Carri
Industrias Costa
Fernando Danés
Pedro Fauria Moner
Fedor, S. L.
F I A M
Tornería A. Guillerias
Arte Iberia
Manufacturas Sacalm
Mifran
Pedro Moner Casas
Industrias Palometa
Ponderosa Cast, S. A.
Industrias Puigderrajols
J. Raset Cortasa, S. L.
Juan Ribas Bosch
Angel Ripoll, S. A.
Juan Ripoll, S. L.
Industrias Joaquin Ripoll, S. A.
Jaime Raset Bruguera
Pedro Roura Gubau
Sahisa, S. A.
Industrias S A M
Carpintería Serrallonga
J. Solá, S. L.
José Taberner Recasens
Industrias Tor
J. Vila Portet, S. L.
Hispartesanía, S. A.

Taxis
Luis Roura
Consuelo Fábregas

Transportistes
La Hispano Hilariense, S. A.
Transportes Hospitalet
Recadero Miralpeix
Transportes Miret
Transportes Ros
Recadero Xandri
Transportes Floriach
Transportes Solá
Transportes Casas
Transportes Massaneda
Transportes Coll
Transportes P. Güell
Transportes Artiberia

Varis
Cía. Telefónica Nacional de España
Discotheque Villaret
Estación Servicio San Hilario
José Estragués Tort (Compra-Venta Patatas)
Imprenta Durán
Colomer Majoral (Maderas)
Pastas Canigó
Planchistería Trima
Relojería Breix
Tapicería Cuberta-Pagés
Tintorería A. Garrofa
José Valls Arumí (Patatas y Cereales)
F.I.T.E.R.
Parco, S. A. (Parquet)
Suministros Albiñana (vidrio)

Vins i Begudes
Almacenes Durán - J. Mimó
José Andreu Clopés
Adolfo Casas Tarrés
Jaime Masó Bosch
Ramón Molas Mollfulleda
José Valls Arumí

INDEX

Salutació
Sal·la i Isarn, els primers senyors de Sant Hilari
La declaració d'en Serrallonga
El Museu "Guilleries"
Sant Hilari, ahir
Racó literari
La vellesa
Suggeriments
L'estiuada
Poble d'homes emprenedors
Ajuntament de Sant Hilari
Activitat Municipal
Actes religiosos i recreatius
Crònica de l'any
L'Eix Transversal de Catalunya i Sant Hilari
Sobre la Setmana de la Joventut
Un aclariment
Antics medis de locomoció
La nostra Parròquia és una Comunitat?
La democràcia, el diàleg i... quelcom més!
El paper moneda de "Fonts de Sacalm"
Col·laboradors
Index

